

Stanisław GAJOS, Jarosław STOPA
Katowicki Holding Węglowy SA, Katowice

ROLA WDROŻONEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM W KATOWICKIM HOLDINGU WĘGLOWYM SA W ASPEKTCIE IDENTYFIKACJI ZAGROŻEŃ WYPADKOWYCH I ANALIZY WYPADKOWOŚCI

Streszczenie. Artykuł przedstawia podstawową przesłankę wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem w kopalniach Katowickiego Holdingu Węglowego SA, którą jest nieustanne dążenie do utrzymania najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy załogi. Firma otrzymała stosowne certyfikaty zgodnie z normą. Strategia firmy określiła kluczowe zadania służące bezpieczeństwu. W artykule dokonano: identyfikacji zagrożeń wypadkowych oraz analizy wypadkowości. Wnioski końcowe opisują efekty wdrożenia systemu.

THE ROLE OF THE OCCUPATIONAL SAFETY MANAGEMENT SYSTEM IMPLEMENTED IN KATOWICKI HOLDING WĘGLOWY SA WITH RESPECT TO THE IDENTIFICATION OF OCCUPATIONAL HAZARD AND ACCIDENT RATE ANALYSIS

Summary. The article presents the basic premise for the implementation of the occupational safety management system in the coal mines of Katowicki Holding Węglowy SA, which is continuous aspiration for the maintenance of the highest standards of work safety of the staff. The company has received appropriate certificates in accordance with the standard. The company's strategy has determined the key tasks for safety reasons. The article presents the identification of occupational hazard and accident rate analysis. The final conclusions concern the effects of the implementation of the system.

1. Wprowadzenie

Katowicki Holding Węglowy SA wdrożył w 2002 roku w swoich kopalniach system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Podstawową przesłanką podjęcia przez Zarząd decyzji wprowadzenia systemu była woła zachowania najwyższych standardów

bezpieczeństwa pracy załogi, szczególnie przez redukcję zagrożeń i zapobieganie wypadkom, chorobom zawodowym oraz zdarzeniom potencjalnie wypadkowym. Wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem poprzedzał okres intensywnej przygotowań, który zaowocował przeprowadzeniem certyfikacji systemu przez uprawnioną organizację, którą w tym przypadku była Jednostka Certyfikująca w Głównym Instytucie Górnictwa w Katowicach, akredytowana przez Polskie Centrum Akredytacji. Stosowne umowy zawarte między Jednostką Certyfikującą a kopalniami Katowickiego Holdingu Węglowego określiły zasady współpracy, prawa i obowiązki oraz wzajemne zobowiązania stron, związane z procesem certyfikacji i nadzoru systemu zarządzania BHP.

W wyniku uzyskanego Certyfikatu Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy kopalnie Katowickiego Holdingu Węglowego SA nabyły między innymi następujących praw do:

- umieszczania swoich danych w prowadzonym i publikowanym przez Jednostkę Certyfikującą GIG rejestrze przedsiębiorstw, które uzyskały certyfikat systemu,
- powoływania się na certyfikat w działalności reklamowej i promocyjnej, w trakcie prowadzenia negocjacji, przy zawieraniu umów i kontraktów, dotyczących obszaru działalności objętego zakresem certyfikatu z zaznaczeniem, że certyfikat dotyczy określonego systemu,
- stosowania znaków certyfikacji systemu zarządzania, zgodnie z zasadami określonymi w umowie,
- otrzymywania od Jednostki Certyfikującej informacji dotyczących zmian uregulowań, związanych z procesem certyfikacji systemu,
- wymagania od Jednostki Certyfikującej zachowania poufności w stosunku do wszelkich informacji uzyskanych w trakcie procesu certyfikacji, z wyjątkiem przypadków przewidzianych prawem,
- reklamacji i odwołań, związanych z procesem certyfikacji, zgodnie z umową,
- rozszerzenia zakresu certyfikacji o obszary działania, które nie były objęte certyfikatem, w sposób określony przez Jednostkę Certyfikującą,
- wystąpienia z wnioskiem o przerwanie procesu certyfikacji.

Uzyskany przez kopalnie KHW SA w 2002 roku certyfikat był ważny przez trzy lata, w związku z powyższym w roku 2005 nastąpiło odnowienie certyfikatu systemu zarządzania BHP. Odnowione certyfikaty potwierdzają, że poszczególne kopalnie Katowickiego Holdingu Węglowego SA spełniają wymagania normy **PN-N-18001: 2004 „Systemy zarządzania**

bezpieczeństwem i higieną pracy. Wymagania”, w obszarze działalności: górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego.

2. Zakres przedmiotowy normy PN -18001: 2004 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem pracy. Wymagania”

Powyższa norma została zatwierdzona przez Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego i jest zbieżna z postanowieniami dokumentu Międzynarodowej Organizacji Pracy pt. „Guidelines on occupational safety and health management systems” (ILO-OSH 2001). Podstawowym celem normy jest wspomaganie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy przez zapisany w niej model systemu zarządzania BHP opartego na koncepcji ciągłego doskonalenia.

Norma zawiera wymagania dotyczące identyfikacji zagrożeń występujących w organizacji oraz oceny związanego z nimi ryzyka zawodowego. Nie określa natomiast sposobu realizacji konkretnych działań, ponieważ metody identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego są zróżnicowane w zależności od rodzaju i wielkości organizacji, stosowanych technologii oraz rodzaju występujących zagrożeń. W związku z powyższym w normie nie ustanowiono bezwzględnych wymagań dotyczących efektów działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Organizacja musi podjąć jednak zobowiązanie wyrażone w polityce BHP, iż będzie działała zgodnie z odpowiednimi przepisami prawnymi i innymi, a także zobowiązanie do ciągłego doskonalenia.

Norma ta równocześnie opiera się na zasadach wspólnych z zasadami systemów zarządzania jakością oraz systemów zarządzania środowiskowego.

3. Strategia Katowickiej Grupy Kapitałowej na lata 2007-2015 a bezpieczeństwo pracy w kopalniach

Biorąc pod uwagę, iż Zarząd Katowickiego Holdingu Węglowego SA przyjmuje jako priorytetowy standard - zapewnienie załodze kopalń maksymalnego bezpieczeństwa pracy - w wymienionej Strategii zapisanych zostało 11 kluczowych zadań zaplanowanych do realizacji w latach 2007-2015:

1. podniesienie pozycji bezpieczeństwa w hierarchii wartości pracy,

2. poprawa skuteczności szkoleń BHP dla załóg górniczych,
3. podjęcie działań zmierzających do obniżenia ryzyka zawodowego przez stosowanie najnowszych technik i technologii oraz podejmowanie działań ograniczających zagrożenia będące przyczynami najczęstszych wypadków,
4. utworzenie warsztatów szkoleniowych dla uczniów szkół zawodowych o profilu górniczym, którzy stanowiącą będą przyszłą załogę kopalń KHW SA,
5. kontynuowanie współpracy ze szkołami średnimi oraz Akademią Górniczo-Hutniczą i Politechniką Śląską w celu należytego wykształcenia przyszłych kadr dla kopalń,
6. doskonalenie we wszystkich kopalniach Katowickiego Holdingu Węglowego SA systemu zarządzania bezpieczeństwem pracy przez:
 - zwiększenie efektywności informatycznego wspomaganie systemu zarządzania bezpieczeństwem w zakresie: sporządzania raportów wypadkowych, przyczyn i kosztów wypadków, analizy kontroli stanowisk pracy, oceny zdarzeń potencjalnie wypadkowych oraz podejmowania działań prewencyjnych,
 - przeprowadzanie audytów celowych wybranych obszarów bezpieczeństwa i higieny pracy,
7. doskonalenie kwalifikacji zawodowych załóg oraz adaptacja zawodowa nowo przyjętych pracowników,
8. kontynuowanie szkoleń dla pracowników z zakresu psychologii pracy,
9. poprawa bezpieczeństwa pracy w przypadkach występujących szkodliwości fizycznych i chemicznych, a szczególnie w celu ograniczenia powstawania pyłów szkodliwych dla zdrowia oraz hałasu,
10. poprawa bezpieczeństwa pracy przy maszynach i urządzeniach energomechanicznych,
11. wdrażanie, upowszechnianie i promocja osiągnięć z zakresu bezpieczeństwa pracy przez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

4. Procedury bezpieczeństwa wdrożone w kopalniach KHW SA

Funkcjonujący w kopalniach System Zarządzania Bezpieczeństwem obejmuje następujące procedury bezpieczeństwa:

- Badanie przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, zdarzeń potencjalnie wypadkowych i chorób zawodowych.

- Cele i zadania dotyczące BHP.
- Identyfikację i zgłaszanie zagrożeń.
- Komunikowanie BHP.
- Monitorowanie zagrożeń technicznych, osobowych i organizacyjnych.
- Nadzór nad usługami firm obcych.
- Ocenę ryzyka zawodowego.
- Projektowanie i oddawanie do użytku nowych i przebudowanych miejsc i stanowisk pracy.
- Przegląd maszyn i urządzeń dla utrzymywania ich w stanie sprawności.
- Przegląd stanu bezpieczeństwa.
- Przeprowadzanie badań profilaktycznych pracowników.

5. Zintegrowany System Zarządzania w Katowickim Holdingu Węglowym SA

W celu podkreślenia roli systemu zarządzania bezpieczeństwem pracy w kompleksowym, wielopłaszczyznowym modelu kierowania w Katowickim Holdingu Węglowym SA i jego kopalniach prezentujemy Zintegrowany System Zarządzania wprowadzony w naszej firmie w ostatnich latach. W skład Zintegrowanego Systemu wchodzi: System Zarządzania Jakością, System Zarządzania Środowiskiem oraz System Zarządzania BHP. W 2004 roku zintegrowano systemy zarządzania jakością i środowiskiem, natomiast w 2005 roku nastąpiło zintegrowanie systemu zarządzania bezpieczeństwem.

Istota wdrożonego systemu została sprecyzowana w dokumencie „Polityka Katowickiego Holdingu Węglowego SA”, w którym została określona misja naszej firmy, wyznaczająca cele strategiczne oraz wskazująca metody ich realizacji.

POLITYKA KATOWICKIEGO HOLDINGU WĘGLOWEGO SA

Misją KHW SA jest:

wydobywanie węgla kamiennego dla odbiorców po możliwie najniższych kosztach, przy zachowaniu najwyższych parametrów jakościowych oraz przy zachowaniu najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy. Budowa lepszej przyszłości dla kopalń węgla kamiennego Katowickiego Holdingu Węglowego S.A przez odpowiedzialne zarządzanie ich naturalnymi surowcami.

Cele strategiczne:

- wydobywanie węgla kamiennego przy zachowaniu najwyższych parametrów jakościowych oraz przy zachowaniu najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy,
- uzyskanie jak najlepszego wyniku ekonomicznego, wizerunku firmy przy zachowaniu stabilności zatrudnienia,
- systematyczna redukcja zagrożeń i zapobieganie wypadkom, chorobom zawodowym, zdarzeniom potencjalnie wypadkowym oraz szkodom w środowisku pracy i w środowisku naturalnym,
- dywersyfikacja wydobycia i dostaw węgla,
- doskonalenie jakości życia mieszkańców okręgu katowickiego przez efektywne wykorzystywanie surowców naturalnych,
- zapobieganie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska.

Cele te pragniemy osiągnąć przez:

- traktowanie przez najwyższe kierownictwo spraw pracowników i ich bezpieczeństwa jako elementu priorytetowego w stosunku do zadań produkcyjnych,
- pełne funkcjonowanie i utrzymanie zintegrowanego systemu zarządzania, jego stałe doskonalenie przy pełnym zrozumieniu, akceptacji i zaangażowaniu wszystkich pracowników oraz najwyższego kierownictwa i zapewnieniu środków finansowych,
- ciągłą edukację i podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz najwyższego kierownictwa, podnoszenie świadomości i wiedzy o naturalnych źródłach energetycznych w społeczeństwie,
- minimalizowanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko,
- spełnianie wymagań przepisów prawnych,
- stwarzanie warunków biznesowych,
- dążenie do współpracy z firmami o najwyższych standardach zarządzania.

KATOWICKI HOLDING WĘGLOWY SA
w Katowicach
PREZES ZARZĄDU
mgr inż. Stanisław Gajos

6. Identyfikacja zagrożeń wypadkowych oraz analiza wypadkowości w kopalniach Katowickiej Grupy Kapitałowej

Wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zaprojektowane na podstawie norm serii PN-N 18000 pozwoliło na osiągnięcie stałej poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników we wszystkich kopalniach należących do firmy. Wytworzenie mechanizmów postępowania w procesie zarządzania bhp znacznie ograniczyło aktywację zagrożeń i strat. Proces ten jest realizowany w stale powtarzającym się cyklu czynności i decyzji planistycznych, organizatorskich, motywacyjnych oraz kontrolnych, gwarantujących stały postęp w zakresie podnoszenia standardów bezpieczeństwa.

Corocznie we wszystkich kopalniach sporządzane są raporty bezpieczeństwa w oparciu o przeprowadzane audyty wewnętrzne we wszystkich działach kopalni, w których zidentyfikowano wcześniej zagrożenia. Na podstawie analiz raportów bezpieczeństwa podejmuje się w pierwszej kolejności takie działania i przeznacza odpowiednie środki na ich realizację, które są najbardziej istotne z punktu widzenia systemu zarządzania.

Drugim bardzo istotnym źródłem informacji w zakresie bezpieczeństwa są dane o wypadkowości. Dogłębna, rzetelna analiza przyczyn i okoliczności każdego wypadku lub zdarzenia potencjalnie wypadkowego uwidacznia te niedoskonałości systemu, które można przez podjęcie działań naprawczych czy korygujących bardzo szybko wyeliminować. Takie podejście systemowe do spraw bezpieczeństwa zatrudnionej załogi owocuje w naszym przypadku wzrostem jego poziomu i jednocześnie spadkiem strat spowodowanych wypadkami, chorobami zawodowymi czy awariami.

6.1. Statystyka wypadkowości w kopalniach Katowickiej Grupy Kapitałowej

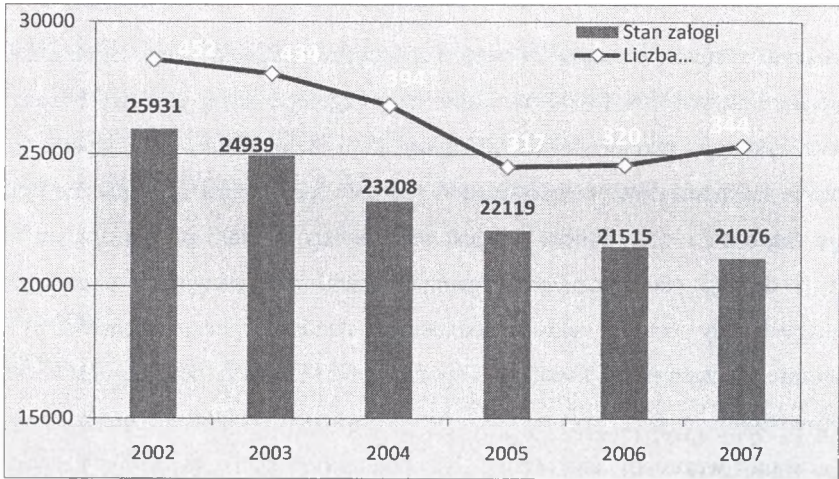
Statystykę wypadkowości w latach 2002-2007 przedstawia tablica 1.

Tablica 1

Statystyka wypadkowości w 2007 r. w porównaniu do lat ubiegłych

Rok	Liczba wypadków			
	śmiertelnych	ciężkich	lekkich	ogółem
2002	3	4	445	452
2003	8	4	422	434
2004	4	4	386	394
2005	2	1	314	317
2006	3	2	315	320
2007	5	4	335	344

Poniżej przedstawiono wypadkowość w kopalniach KGK w latach 2002 – 2007 z uwzględnieniem zatrudnienia w tym okresie.

Rys. 1. Wypadkowość w kopalniach Katowickiej Grupy Kapitałowej w latach 2002-2007, z uwzględnieniem zatrudnienia w tym okresie

Fig. 1. The accident rate in the coal mines of Katowicka Grupa Kapitałowa taking into consideration the number of employees, years 2002-2007

Tablica 2

Wskaźniki wypadkowości w Katowickiej Grupie Kapitałowej w latach 2002-2007

Wskaźniki wypadkowości w Katowickiej Grupie Kapitałowej	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobycia	0,16	0,42	0,22	0,11	0,18	0,32
Wskaźnik częstości wypadków na 1000 zatrudnionych	17,0	17,1	16,4	14,1	14,7	16,2
Wskaźnik ciężkości wypadków	73,4	75,0	80,0	76,2	79,8	78,1

W perspektywie całego okresu funkcjonowania systemu zarządzania, tj. w latach 2002-2007, wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych na 1 mln ton wydobycia wykazuje tendencję malejącą. Podobną tendencję wykazuje wskaźnik częstości wypadków na 1000 zatrudnionych. Wartości wskaźnika ciężkości wypadków ustabilizowały się na stałym poziomie.

Tablica 3

Zestawienie wypadków przy pracy wg niebezpiecznych wydarzeń w kopalniach KGK
w latach 2002-2007

Lp.	Umiejscowienie wydarzenia*	Rok					
		2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Tąpania	12	18	1			
2	Oberwanie się skał ze stropu	32	25	26	20	16	15
3	Oberwanie się skał z ociosu	18	14	19	12	8	17
4	Wdarcie się wody lub kurzawki						
5	Wyrzuty gazów i skał	1					
6	Pożary						
7	Zapalenie się lub wybuch gazów				2		
8	Wybuch pyłu						
9	Wybuch naczyń pod ciśnieniem	2	2				
10	Wybuch środków strzałowych			1			
11	Przebywanie w atmosferze gazów szkodliwych					1	
12	Upadek, potknięcie się, wpadnięcie lub spadnięcie osób	99	102	107	77	97	99
13	Uderzenie narzędziami pracy	11	10	8	6	5	11
14	Uderzenie się o przedmioty	71	72	33	37	31	43
15	Upadek, stoczenie lub obsunięcie się przedmiotów i materiałów	72	65	65	56	57	50
16	Upadek, stoczenie się mas i brył skalnych	55	65	54	41	49	36
17	Zetknięcie się z maszynami i urząd. transportowymi w ruchu	11	11	17	10	9	15
18	Zetknięcie się z maszynami i urząd. mechanicznych w ruchu	10	14	12	12	6	9
19	Zetknięcie się z urządzeniami pod napięciem	1	1			2	2
20	Zetknięcie się z ciałami o zbyt wysokiej temperaturze			1	2	1	
21	Inne niebezpieczne wydarzenia	57	35	50	42	38	47
Wypadki ogółem:		452	434	394	317	320	344

*Nazwy wydarzeń są zgodne z danymi określonymi w statystycznej karcie wypadku

Z powyższego zestawienia wynika, iż w okresie od 2002 roku liczba wypadków jako następstwo takich zdarzeń, jak tąpania, oberwania się skał ze stropu, wybuch naczyń pod ciśnieniem, upadek, stoczenie się brył skalnych, zmalała przynajmniej o połowę. Pozostałe wydarzenia również są w coraz mniejszym stopniu przyczynami wypadków, o czym świadczy ogólny spadek liczby wypadków z 452 w 2002 roku do 344 w roku 2007, tj. o 108 wypadków mniej.

Tablica 4

Podział wypadków wg kwalifikacji zawodowych w latach 2002-2007

Podział wypadków wg kwalifikacji zawodowych	Rok					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Strzałowi górnicy przodowi	18	29	19	11	12	14
Górnicy i młodsi górnicy	259	234	222	197	181	185
Robotnicy dołowi niewykwalifikowani					1	
Cieśle i młodsi cieśle	13	9	7	8	2	5
Ślusarze i mechanicy	72	65	69	50	64	57
Elektrycy	26	28	23	16	14	23
Obsługa maszyn do urabiania, ładowania, zwałowania	19	15	9	6	11	9
Kierowcy lokomotyw, konwojenci przetokowi	8	13	8	7	5	13
Obsługa innych maszyn i urządzeń	14	6	8	3	5	4
Inni fizyczni na dole	12	8	12	8	10	13
Inni fizyczni na powierzchni	2	8	3	5	7	7
Pracownicy inżynieryjno – techniczni	8	17	13	6	8	7
Inni pracownicy umysłowi	1	2	1			7
Uczniowie i praktykanci						
Razem:	452	434	394	317	320	344
Stan załogi	25 931	24 939	23 208	22 119	21 515	21 076

Z przeprowadzonej analizy wynika, że dwie grupy zawodowe, które są narażone bezpośrednio na największą liczbę zagrożeń na stanowisku pracy, dominują pod względem liczby wypadków; są to górnicy i młodsi górnicy oraz pracownicy oddziałów energomaszynowych.

6.2. Podejmowane działania korygujące mające na celu obniżenie wypadkowości

KHW SA inicjował i brał udział w licznych działaniach mających na celu poprawę bezpieczeństwa w kopalniach KGK:

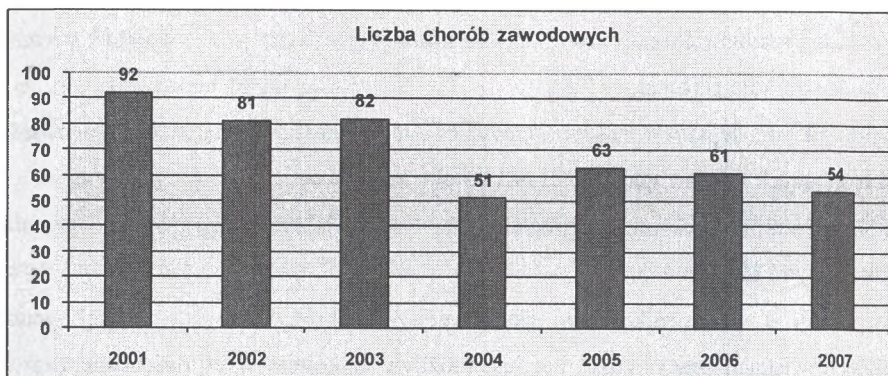
- w związku z zaistniałymi wypadkami podejmowane były działania korygujące i zapobiegawcze. We wszystkich kopalniach z okolicznościami i przyczynami wypadków

zapoznawane były zainteresowane osoby. Ponadto odbywały się dodatkowe instruktaże, podczas których ponownie zapoznawano pracowników z instrukcjami, regulaminami i technologiami. Po zaistniałych zdarzeniach przeprowadzano również weryfikację kart oceny ryzyka zawodowego, z którą później zapoznawano pracowników. Pracownicy poszkodowani w wypadkach kierowani byli na szkolenia z zakresu psychologii pracy. W przypadkach stwierdzenia winy spowodowania wypadku przez osoby poszkodowane były one poddawane egzaminowi sprawdzającemu przed podjęciem pracy,

- w celu zwiększenia zainteresowania pracowników sprawami bezpieczeństwa we wszystkich kopalniach zorganizowano konkursy wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Ta forma popularyzacji problematyki bezpieczeństwa cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno wśród pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, jak i osób dozoru,
- podjęto działania mające na celu właściwe przygotowanie pracowników nowo przyjętych do pracy na stanowiskach dołowych, m.in. przez:
 - rozpoczęcie prac nad przygotowaniem programów szkoleń wstępnych dla pracowników, uwzględniających rozszerzone wiadomości z zakresu zagrożeń występujących w wyrobiskach podziemnych oraz stosowanej profilaktyki,
 - wydłużenie okresu instruktażu stanowiskowego dla pracowników dołowych do 30 dni,
- w celu stopniowego eliminowania niedoborów kadrowych i należytego przygotowania przyszłych kadr dla górnictwa, KHW SA kontynuuje współpracę z trzema szkołami średnimi o profilu górniczym. Łącznie w szkołach tych kształcą się 1018 uczniów. W ramach zawartych porozumień z uczelniami studenci Politechniki Śląskiej i Akademii Górniczo-Hutniczej odbywają w kopalniach KGK zawodowe praktyki górnicze; po odbyciu praktyk studenci mogą się ubiegać o stypendia fundowane,
- w kopalniach KHW SA kontynuowano cykl szkoleń, którymi były objęte wszystkie osoby dozoru. Głównymi tematami szkoleń były takie tematy, jak: obowiązki osób dozoru w aspekcie obowiązujących wymagań prawnych oraz sankcje grożące za naruszenie przepisów, system motywacji oraz działań dyscyplinujących pracowników, kształtowanie się aktualnego stanu zagrożeń w kopalniach KHW SA oraz przyczyny zaistniałych wypadków, działania profilaktyczne,
- kontynuowano działania zmierzające do ograniczenia zagrożeń, będących przyczynami najczęściej występujących wypadków w kopalniach KGK w okresie ostatnich lat, tj.:

- potknięcia i poślizgnięcia się pracowników – przez zwiększenie częstotliwości kontroli dróg dojścia załogi do stanowisk pracy, poprawę stanu technicznego dróg poruszania się załóg itp.,
 - spadnięcie i obsunięcie się przedmiotów – przez poprawę wyposażenia miejsc i stanowisk pracy w urządzenia małej mechanizacji, egzekwowanie właściwej zabudowy układów transportu materiałów oraz wyposażanie miejsc pracy w inne rozwiązania ułatwiające wykonywanie transportu. Polecono, aby zagadnienia związane z poprawą stanu technicznego dróg przejścia oraz ograniczeniem zagrożeń podczas ręcznych prac transportowych zostały ujęte w planach poprawy warunków pracy. W szczególności należy uwzględnić stosowanie odpowiednich środków technicznych, np.: większe wykorzystanie układów transportu do jazdy ludzi,
- w roku 2007 zorganizowano seminaria szkoleniowe dla pracowników służb BHP oraz społecznych inspektorów pracy z udziałem przedstawicieli Okręgowego Urzędu Górniczego, Państwowej Inspekcji Pracy oraz Głównego Instytutu Górnictwa. Szkolenia poświęcone były omówieniu zmian w sposobie sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, nowych metod prewencji wypadkowej, lepszemu wykorzystaniu możliwości, jakie niesie z sobą funkcjonowanie Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
 - w związku z koniecznością stałego podnoszenia kwalifikacji dyspozytorów kopalń, szczególnie w zakresie prowadzenia akcji ratowniczej, zorganizowano szkolenie dla służb dyspozytorskich zakładów górniczych Katowickiej Grupy Kapitałowej,
 - mając na uwadze konieczność doskonalenia praktycznych umiejętności w zakresie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy przez zespoły powypadkowe kopalń KGK oraz podejmowania odpowiedniej profilaktyki zorganizowano szkolenie w powyższym zakresie dla pracowników służb BHP,
 - kopalnie KHW SA mogły się poszczycić osiągnięciami na forum krajowym w konkursach poprawy warunków pracy,
 - na podstawie zawartych umów zrealizowano zadania z „Funduszu Prewencyjnego oddziału PZU Życie SA w Katowicach.” Kopalnie otrzymały mierniki do ciągłego pomiaru stężeń tlenu węgla CO w atmosferze kopalnianej oraz półmaski wielokrotnego użytku.

6.3. Rejestracja i podejmowanie działań ograniczających zapadalność na choroby zawodowe

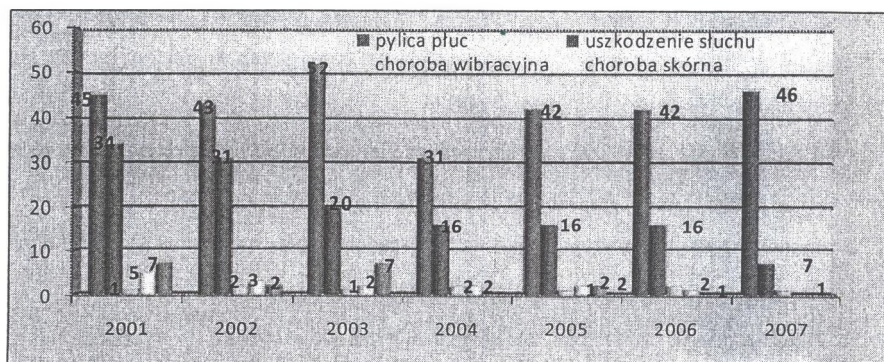

Rys. 2. Liczba chorób zawodowych w latach 2001-2007

Fig. 2. The number of the occupational diseases, years 2001-2007

Przedstawione dane statystyczne stwierdzonych chorób zawodowych dotyczą oddziaływania czynników szkodliwych na pracowników w okresie kilkunastu, a bardzo często kilkudziesięciu ostatnich lat. Zasadniczo, zmniejsza się ogólna liczba stwierdzonych chorób zawodowych.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące poszczególnych rodzajów stwierdzonych chorób zawodowych.

Rys. 3. Dane o poszczególnych rodzajach stwierdzonych chorób zawodowych

Fig. 3. Data on different types of the recorded occupational diseases

Podejmowane działania profilaktyczne koncentrują się na:

- likwidacji lub ograniczeniu stanowisk pracy zagrożonych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (hałas, zapylenie, wibracje itp.) oraz likwidacji lub ograniczeniu tych zagrożeń,
- likwidacji lub ograniczeniu zatrudnienia na stanowiskach pracy, zagrożonych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia,
- wprowadzaniu lepszych maszyn i urządzeń niepowodujących narażenia pracowników i eliminujących źródła zapadalności na choroby zawodowe,
- monitorowaniu poziomu zagrożenia na stanowiskach zagrożonych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia,
- wyposażaniu pracowników w skuteczniejsze ochrony osobiste nowej generacji, na stanowiskach pracy, gdzie nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (maski i półmaski przeciwpylowe nowej generacji, ochronniki słuchu itp.),
- szkoleniu pracowników i uświadamianiu korzyści wynikających ze stosowania środków ochrony indywidualnej.

7. Wnioski. Efekty funkcjonowania systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w kopalniach Katowickiego Holdingu Węglowego SA

Doświadczenia zebrane przez lata, które upłynęły od wdrożenia w naszych kopalniach systemu zarządzania bezpieczeństwem, pozwalają na zredagowanie następujących zapisów dotyczących efektów funkcjonowania systemu:

- polityka KHW S.A – ogłoszona przez Prezesa Zarządu – określa priorytetowe znaczenie zachowania najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy,
- w kopalniach nastąpił wzrost poziomu bezpieczeństwa pracy oraz obniżenie strat ponoszonych z tytułu wypadków i zdarzeń potencjalnie wypadkowych,
- udoskonalono proces szkolenia załóg górniczych w kierunku wpływania na zmianę świadomości w zakresie postrzegania zagrożeń oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych pracowników,
- we współpracy z Wyższym Urzędem Górniczym uzupełniono programy szkoleń o zagadnienia psychologii pracy,

- wprowadzono szkolenia pracowników po wypadkach w celu bezstresowego powrotu do pracy,
- zunifikowano i usystematyzowano dokumentację w działach BHP,
- metody sterowania produkcją stały się efektywniejsze dzięki spełnieniu wymagań systemu zarządzania bezpieczeństwem.

Reasumując, wdrożony System Zarządzania Bezpieczeństwem Pracy - jako składowa Zintegrowanego Systemu Zarządzania w KHW SA - odgrywa ważną i pozytywną rolę w systematycznej redukcji zagrożeń i zapobieganiu wypadkom oraz chorobom zawodowym, sprzyjając zachowaniu najwyższych standardów bezpieczeństwa pracy załóg naszych kopalń.

BIBLIOGRAFIA

1. „Analiza techniczno–ekonomiczna do Strategii Katowickiej Grupy Kapitałowej na lata 2007-2015”.
2. PN-N-18001:2004 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Wymagania.”
3. PN-N-18002:2000 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego”.
4. Materiały własne Katowickiego Holdingu Węglowego SA, w tym materiały informacyjne na posiedzenia Rady Nadzorczej KHW SA

Recenzent: Dr hab. inż. Stanisław Krzemień, prof. nzw. w Pol. Śl.